

RAPORT Z WIZYTACJI **(powtórna ocena programowa)**

dokonanej w dniach 19-20 marca 2015 na kierunku filologia polska

**prowadzonym w ramach Wydziału Filologiczno-Historycznego na poziomie studiów
pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie
stacjonarnej
w Akademii Pomorskiej w Słupsku**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Joanna Pyszny, członek PKA
członek:
dr hab. Joanna Wójcik, ekspert PKA**

Część I : Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 230/2014 Prezydium PKA z dnia 8 maja 2014 r.

(należy wymienić wszystkie zastrzeżenia i zarzuty stanowiące podstawę ustalenia oceny wydanej wskazaną Uchwałą, oraz podać ich uzasadnienie)

W Uchwale Nr Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia warunkową ocenę jakości kształcenia uzasadniają następujące zastrzeżenia:

I. Niewłaściwa, zawierająca wiele nieścisłości i braków dokumentacja pozwalająca na weryfikację możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia. Informacje zawarte w podstawowych dokumentach wchodzących w jej skład (*Programy kształcenia IP* oraz *Sylabusy przedmiotów IP*) często rozbieżne, pojawiają się też różnice między punktacją ECTS, formą zajęć i przypisaną im liczbą godzin. W macierzy efektów kształcenia na studiach II stopnia brak określenia efektów kształcenia dla 11 przedmiotów. Analiza przedstawionych efektów kształcenia dla kierunku filologia polska na obu poziomach ujawnia w pojedynczych przypadkach nieprawidłowości także w przyporządkowaniu kierunkowych efektów kształcenia do efektów obszarowych. Informacje zawarte w sylabusach niektórych przedmiotów objętych programem specjalności edytorsko-redaktorskiej i językoznawczo-redaktorskiej rodzą wątpliwości co do możliwości osiągnięcia niektórych z założonych dla nich efektów kształcenia.

Niewłaściwa redakcja sylabusów, brak jednak ujednoczonego zapisu takich danych, jak nakład czasu i pracy studenta potrzebnego do osiągnięcia efektów kształcenia, Rozbieżności i braki w przedstawionej dokumentacji sylabusów rodzą wątpliwości co do kompleksowego i spójnego przygotowania programu kształcenia.

Wadliwa punktacja ECTS przyjęta w planach studiów i sylabusach. Liczba punktów ECTS przyznanych poszczególnym przedmiotom w niektórych wypadkach niedostosowana do liczby godzin zajęć (zgodnie z równaniem: 1 pkt. - 25-30 h). Wysoka punktacja ECTS przypisana przedmiotom o stosunkowo niskiej liczbie godzin, zwłaszcza jeśli kończą się zaliczeniem z oceną i/lub mają formę wykładów. W wypadku niektórych przedmiotów zbyt nisko oszacowany nakład czasu i pracy studentów. Nieścisłości dotyczące godzinowego wymiaru przedmiotu, jego punktowej wyceny oraz formy zajęć.

Chaos i błędy w przedstawionej dokumentacji rodzą wątpliwości co do spójności poszczególnych elementów składających się na proces kształcenia: programu studiów, zakładanych efektów kształcenia, treści programowych, form zajęć, stosowanych metod dydaktycznych, koncepcji praktyk studenckich.

II. Niewłaściwa konstrukcja programu studiów I i II stopnia. W programie studiów I stopnia brak ogólnopolonistycznych czy ogólnohumanistycznych przedmiotów fakultatywnych. W programie studiów II stopnia duża liczba zajęć prowadzonych metodą wykładową, nawet w wypadku zajęć konwersatoryjnych (vide sylabusy). Wymiar praktyki logopedycznej na specjalności nauczycielskiej „język polski z logopedią” (40 godzin) zbyt niski dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zapisanych jako „przygotowanie do prowadzenia zajęć w placówkach oświatowych z dziećmi i młodzieżą w zakresie wczesnej interwencji logopedycznej”; podobnie w wypadku praktyki na specjalności redaktorsko-edytorskiej (30 godzin). Specjalność językoznawczo-redaktorska zakłada w regulaminie tylko 20 h praktyk w wybranym wydawnictwie, a plan studiów w ogóle nie przewiduje praktyk związanych z tą specjalnością, tylko ćwiczenia w formie warsztatów, prowadzone na uczelni.

III. Uchybienia w procesie dyplomowania na studiach I i II stopnia: zawyżanie ocen niektórych prac dyplomowych, a także brak związku pomiędzy krytycznymi uwagami sformułowanymi w recenzjach a końcową wysoką oceną prac. Brak zróżnicowania ocen uzyskiwanych przez studentów I i II stopnia na egzaminach dyplomowych: w roku akademickim 2012/2013 na egzaminie magisterskim 17 z 18 osób otrzymało ocenę bardzo dobrą, jedną ocenę dobrą. Na studiach I stopnia wśród 41 ocen za egzamin dyplomowy tylko oceny dobre i bardzo dobre.

IV. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym w Uczelni, na Wydziałach i w Instytucie Polonistyki jest przejrzysta, wdrażany system zapewnienia jakości kształcenia powinien być

efektywny, trudno jednak ocenić skuteczność tego systemu wdrażanego w Instytucie Polonistyki dopiero od roku akademickiego 2013/2014. Analiza funkcjonowania wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia w IP wykazała jego liczne słabości, skutkujące brakiem efektywności w takich obszarach jak: monitorowanie programów kształcenia i ich dokumentacji (sylabusy, system ECTS, organizacja praktyk), proces dyplomowania, obsada zajęć, mobilność studentów, współpraca z interesariuszami zewnętrznymi w tworzeniu kultury jakości.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I

1. Działania naprawcze w odniesieniu do zarzutu I.

Zespół oceniający przejrzał dokumentację dotyczącą toku studiów, związaną z wprowadzaniem Krajowych Ram Kwalifikacji. Na tej podstawie członkowie ZO stwierdzili, że dokumentacja ta została w dużej mierze skorygowana. Ujednolicono redakcję sylabusów; poprawiono w sposób zgodny z zasadami KRK punktację ECTS; skoordynowano zapis efektów kształcenia w sylabusach i macierzach. W macierzy efektów kształcenia na studiach II stopnia uzupełniono brakujące w wypadku kilkunastu przedmiotów efekty kształcenia. Usunięto nieścisłości dotyczące godzinowego wymiaru przedmiotu, jego punktowej wyceny oraz formy zajęć.

Wciąż jeszcze na korektę czeka niewłaściwy w kilku wypadkach sposób przyporządkowania w tabelach efektów kształcenia efektów kierunkowych efektom obszarowym; zostanie to – zgodnie z deklaracją władz kierunku – wykonane do końca roku akademickiego 2014/2015.

2. Działania naprawcze w odniesieniu do zarzutu numer II:

Dokonano korekty programów i planów studiów I i II stopnia poczynając od programów kształcenia, które weszły do realizacji z początkiem roku akademickiego 2014/2015. W skorygowanych programach studiów, poddanych weryfikacji w ramach instytutowego i wydziałowego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i pozytywnie ocenionych oraz zatwierdzonych do realizacji przez Uczelnianą Komisję ds. WSZJK, usunięto kilka przedmiotów o treściach i efektach kształcenia realizowanych w ramach kilku innych przedmiotów, a na ich miejsce wprowadzono polonistyczne i ogólnohumanistyczne przedmioty fakultatywne dostosowane do specyfiki poszczególnych specjalności. Oferta zajęć do wyboru jest w nowych programach studiów bogata i zróżnicowana. Na studiach I stopnia są to przedmioty takie jak: Wiedza o kulturze/Wiedza o teatrze, Pragmalingwistyka/Etnoligwistyka, Stylistyka/Warsztaty pisania, Język mediów/ Językowo-stylistyczna interpretacja tekstów, Warsztaty krytycznoliterackie/ Warsztaty teatralne (sem. IV 30 ćw.), Literatura w dialogu/Literatura popularna, Teorie interpretacji/Literatura w

mediach, Archiwalia pomorskie jako materiał literacki, Wiedza o mediach/Wiedza o teatrze, Nowy dramat polski/Literatura dla dzieci i młodzieży. Na studiach II stopnia są to przedmioty: Metodologia badań literackich/Metodologia badań nad językiem, Poststrukturalne czytanie tekstów/Kulturowe praktyki czytania, Problemy filmoznawstwa/Teatrologia, Film a literatura/Teatr a literatura, Arcydzieła literatury/Literatura niefikcjonalna, Wprowadzenie do kultury Kaszub, Mit w literaturze, Literatura popularna/Literatura dla dzieci i młodzieży. W programie studiów I i II stopnia znalazły się też obowiązkowe wykłady z oferty ogólnouczelnianej (30 godzin na każdym roku studiów).

Analiza skorygowanych planów studiów II stopnia wykazała, że istotnie zmniejszyła się w nich liczba wykładów na rzecz ćwiczeń.

Przeprowadzono działania naprawcze w zakresie obowiązkowych praktyk przypisanych poszczególnym specjalnościom. Obie specjalności, w wypadku których organizacja praktyk została przez zespół PKA oceniona jako niewłaściwa, są w nowym programie studiów, obowiązującym od roku akademickiego 2014/2015, albo zlikwidowane (język polski z logopedią) albo wygaszane (specjalność redaktorsko-edytorska). Wprowadzono praktyki specjalnościowe we wszystkich nienauczycielskich programach kształcenia i zwiększono ich wymiar do 60 godzin. Zespół PKA przeprowadzający powtórzną ocenę programową dokonał analizy dokumentacji związanej z organizacją praktyk specjalnościowych (regulamin, dzienniczki praktyk, dokument „Zakres obowiązków opiekuna praktyk”, wypełnione wzory sprawozdania z praktyk studenckich, umowy z zakładami pracy i instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki) i uznał sposób organizowania w IP praktyk studenckich za właściwy, umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz weryfikację stopnia osiągnięcia tych efektów.

3. Działania naprawcze w odniesieniu do zarzutu numer III:

W semestrze letnim roku akademickiego 2013/2014 Instytutowa Komisja WSZJK dokonała korekty i uzupełnienia dokumentacji związanej z procesem dyplomowania. Opracowano i od roku akademickiego 2014/2015 wdrożono jednolite kryteria dyplomowania; przyjęto ujednoliczone arkusze ocen prac dyplomowych (zatwierdzone przez Biuro ds. Kształcenia i Studentów AP), zawierające informacje o osiągnięciu przez studentów zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych wskazanych w sylabusie seminarium dyplomowego. Instytutowy Zespół ds. WSZJK opracował i opublikował „Wyniki monitorowania egzaminów dyplomowych w roku akademickim 2013/2014” opatrzone krytycznymi wnioskami oraz zaleceniami. Zespół Oceniający zapoznał się z tymi dokumentami, w trakcie wizytacji uznał jednak, że zalecenia Instytutowego Zespołu WSZJK nie zawsze są w praktyce respektowane – analiza wybranych prac dyplomowych wraz z ich dokumentacją ujawniła takie uchybienia, jak niedbałe i zdawkowe formułowanie w recenzjach ocen merytorycznych pracy, jednobrzmiące fragmenty obu recenzji pracy,

pytania na egzaminie dyplomowym niewykraczające poza problematykę pracy, recenzowanie pracy dyplomowej przez małżonka promotorki itp. Trzeba podkreślić, że uchybienia te zostały również wskazane w omówieniu wyników monitorowania prac dyplomowych sporządzonym przez Instytutowy WSZJK. Utrzymała się także tendencja do stawiania za pracę i egzamin dyplomowy wyłącznie ocen dobrych i bardzo dobrych. Monitorowanie wyników egzaminów dyplomowych jest od roku 2014 stałym elementem działalności Instytutowego Zespołu ds. WSZJK, a Kierownictwo Instytutu zadeklarowało zwrócenie szczególnej uwagi na wciąż jeszcze niewłaściwe elementy procesu dyplomowania.

4. Działania naprawcze w odniesieniu do zarzutu IV:

Po otrzymaniu warunkowej oceny w wyniku wizytacji programowej przeprowadzonej przez Zespół PKA w styczniu 2014 roku na kierunku filologia polska w Instytucie Polonistyki powołano odrębny zespół ds. wdrożenia działań naprawczych, złożony z członków kierownictwa Instytutu Polonistyki oraz Instytutowej Komisji ds. WSZJK. Przeprowadzone w ciągu roku działania naprawcze, których jakość i skuteczność analizował zespół PKA w trakcie powtórnej wizytacji programowej, dowiodły, że wdrożone na kierunku filologia polska w ciągu ostatniego roku zasady i procedury WSZJK mające na celu doskonalenie jakości kształcenia wykazały efektywność. Zespół Oceniający zapoznał się z raportem Instytutowej Komisji ds. WSZJK, o jakości kształcenia w Instytucie Polonistyki za rok 2013/2014, zatwierdzonym przez Wydziałową Komisję ds. WSZJK i Dziekana Wydziału Filologiczno-Historycznego, w którym dokonano oceny procesu kształcenia w IP, przedstawiono wyniki studenckiej ankiety ewaluacyjnej oraz przedstawiono szczegółowe działania prowadzone w ramach WSZJK, mające na celu zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia w Instytucie Polonistyki.

Do przeprowadzonych w Instytucie Polonistyki Akademii Pomorskiej w ciągu ostatniego roku najważniejszych działań naprawczych związanych z zapewnieniem i doskonaleniem jakości kształcenia należą:

- wpisanie w zakres obowiązków Instytutowej Komisji ds. WSZJK (pod nadzorem zastępcy dyrektora Instytutu Polonistyki) systematycznej kontroli procesu monitorowania programów kształcenia i ich dokumentacji (sylabusy, system ECTS, organizacja praktyk) oraz procesu dyplomowania
- opracowanie zasad przydziałów dydaktycznych pracownikom Instytutu z uwzględnieniem naukowych kompetencji i dorobku kadry,
- opracowanie regulaminu hospitacji zajęć pracowników dydaktycznych Instytutu Polonistyki, który obowiązuje od roku akademickiego 2014/2015,
- wdrożenie regulacji dotyczących organizacji praktyk na studiach licencjackich, magisterskich i dyplomowych zapisanych w Uchwale Senatu AP w Słupsku z dnia 26 marca 2014 roku,

- zwiększenie udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie budowy programów studiów i weryfikacji osiąganych w trakcie ich realizacji efektów kształcenia. Przygotowując na rok akademicki 2014/2015 nowe programy studiów na kierunku filologia polska zasięgnięto opinii interesariuszy zewnętrznych; w wypadku programu „filologia polska specjalizacja nauczycielska, specjalność: filologia polska z językiem obcym” przeprowadzono ankiety zewnętrzne wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Słupska i okolic oraz ankietę internetową za pośrednictwem portalu społecznościowego Facebook, co pozwoliło na wybór proponowanych w tych programach języków obcych; opinii na ten temat zasięgnięto także w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. W wypadku programu „filologia polska specjalizacja nienauczycielska, specjalność kultura literacka 40+” przeprowadzono konsultacje z Wydawnictwem Naukowym AP oraz Słupskim Ośrodkiem Kultury. ZO zapoznał się z pisemnymi opiniami interesariuszy zewnętrznych na temat programów studiów w Instytucie Polonistyki.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach wprowadzonych w uczelni/jednostce w ocenianym okresie oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

- zmiana struktury Instytutu Polonistyki mająca na celu koncentrację badań i prac nad projektami naukowymi w poszczególnych zakładach;

- uzyskanie w roku 2014 stopnia doktora habilitowanego w zakresie literaturoznawstwa przez dwoje pracowników Instytutu Polonistyki

- ożywienie współpracy międzynarodowej: współorganizacja konferencji „Między rusofobią a rusofilią. Poglądy, postawy, realizacje w literaturze polskiej od XIX do XXI wieku”; wyjazd pracownika IP z gościnnymi wykładami do Państwowego Uniwersytetu im. Janki Kupały w Grodnie; gościnne wykłady profesora z Uniwersytetu w Kijowie; intensyfikacja międzynarodowej wymiany studentów

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompletności wprowadzonych zmian:

Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz pozyskane w trakcie wizytacji pozwalają ocenić, iż większość zastrzeżeń sformułowanych przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w punkcie I Uchwały Nr 230/2014 z dnia 8 maja 2014 r. została przez Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku uwzględniona. W ocenianym okresie IP podjął intensywne działania naprawcze związane z korektą, uzupełnieniem i uporządkowaniem dokumentacji związanej z efektami kształcenia założonymi dla studiów na kierunku filologia polska, co zaowocowało usunięciem większości błędów wskazanych w raporcie powizytacyjnym. W najbliższym czasie zostanie wykonana korekta tabel efektów kształcenia mająca na celu właściwe przyporządkowanie efektów kierunkowych efektom obszarowym.

Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz pozyskane w trakcie wizytacji

pozwalają ocenić, iż wszystkie zastrzeżenia sformułowane przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w punkcie II Uchwały Nr 230/2014 z dnia 8 maja 2014 r. zostały przez Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku uwzględnione. Skorygowano programy i plany studiów, tak aby zwiększyć w nich wymiar godzinowy polonistycznych i ogólnohumanistycznych zajęć fakultatywnych oraz zwiększyć liczbę ćwiczeń kosztem wykładów; skutecznymi działaniami naprawczymi objęto organizację praktyk studenckich zwiększając ich wymiar oraz sposób dokumentowania ich przebiegu; systematyczną kontrolę procesu monitorowania programów kształcenia i ich dokumentacji (sylabusy, system ECTS, organizacja praktyk) oraz procesu dyplomowania wpisano w obowiązki Instytutowej Komisji ds. WSZJK

Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz pozyskane w trakcie wizytacji pozwalają ocenić, iż większość zastrzeżeń sformułowanych przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w punkcie III Uchwały Nr 230/2014 z dnia 8 maja 2014 r. została przez Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku uwzględniona. Dokonano korekty i uzupełnienia dokumentacji związanej z procesem dyplomowania; opracowano i wdrożono jednolite kryteria dyplomowania oraz arkusze ocen prac dyplomowych; rozpoczęto systemowe monitorowanie procesu dyplomowania w IP. Działania naprawcze wymagają jeszcze pewne uchybienia tego procesu (w zakresie redakcji recenzji, doboru recenzentów, różnicowania pytań i ocen na egzaminie dyplomowym), działania te są jednak wpisane w zakres obowiązków Instytutowej Komisji ds. WSZJK.

Informacje zawarte w raporcie z działań naprawczych oraz pozyskane w trakcie wizytacji pozwalają ocenić, iż wszystkie zastrzeżenia sformułowane przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w punkcie IV Uchwały Nr 230/2014 z dnia 8 maja 2014 r. zostały przez Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku uwzględnione. Zasady i procedury WSZJK wdrożone na kierunku filologia polska w ciągu ostatniego roku wykazały swoją efektywność w procesie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Zarówno Instytutowa jak Wydziałowa Komisja ds. WSZJK objęły swoim działaniem wszystkie ważne elementy procesu kształcenia, i choć efekty tych działań nie są jeszcze w pełni widoczne z uwagi na krótki czas, jaki upłynął od ich rozpoczęcia, determinacja członków obu komisji, kierownictwa Instytutu Polonistyki oraz jego kadry zgromadzonej na spotkaniu z ZO w pozwala oczekiwać konsekwencji w dalszym wdrażaniu i usprawnianiu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w IP.

Podjęte przez Uczelnię i Wydział działania naprawcze upoważniają do sformułowania wniosku o zmianę oceny z warunkowej na **pozytywną**.